

10.SINIF 2.ÜNİTE FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON

Hazırlayan : İlker ÜNSAL

Düşünme	İnsanın evreni anlamaya ve açıklamaya, yaşamını anlamlandırmaya ve bir dünya görüşü oluşturmaya çalıştığı beceridir. Zihnin karşılaştırma yapma, ayırt etme, birleştirme ve bağlantıları anlama yetisidir.
Dil	Duygu ve düşüncelerin sembollerle ifade edilmesidir ve iletişim aracı olarak kullanılır. Toplum tarafından kabul edilmiş semboller sistemidir.
İmge	Duyusal bir yaşantının zihinsel temsilidir; deneyimlenen nesne veya olayın zihinde canlandırılmasını sağlar.
Kavram	Bir nesne, olay ya da durumu temsil eden genel ve soyut bir tasarımdır; birçok nesnenin ortak özelliklerinin zihinsel bir ifadesidir.
Sözel Düşünme	Düşünme sürecinde kullanılan dilin yapı, özellik ve kurallarının etkisi altında gerçekleşen düşünmedir.
Mantık	Doğru düşünme kurallarını belirleyen ve akıl yürütmenin yapısını inceleyen bilimdir.
Akıl İlkeleri	Akıl yürütmelerin doğru olması için gerekli olan ilkelerdir.
Özdeşlik İlkesi	Bir akıl yürütmede bir terime başta hangi anlam verilirse, akıl yürütme boyunca o terimin aynı anlamda kullanılması gerektiği ilkesidir.
Çelişmezlik İlkesi	Zihnin, birbiriyle çelişik iki önermeden birini doğru kabul ettiğinde diğerini zorunlu olarak yanlış kabul etmesi durumudur.
Üçüncü Hâlin İmkânsızlığı İlkesi	Bir önermenin ya doğru ya da yanlış olması, üçüncü bir seçeneğin bulunmamasıdır.
Yeter-Sebeup İlkesi	Yeterli neden olmadan hiçbir yargının doğru, hiçbir olgunun da var olamayacağı ilkesidir.
Önerme	Doğru ya da yanlış bir yargı bildiren ifadelerdir.
Doğruluk	Bir önermenin ifade ettiği yargının gerçeğe uygun olmasıdır.
Tutarlılık (Mantıksal)	Bir akıl yürütmede tüm önermelerin doğru olması ve aralarında çelişki bulunmaması durumudur.
Çelişiklik	Biri doğruyken diğeri yanlış olan düşünceler ya da önermelerdir.
Geçerlilik	Bir akıl yürütmede sonucun öncülden ya da öncüllerden zorunlu olarak çıkması durumudur.
Görüş	İnsanın belli bir konudaki kişisel yargısıdır.
Akıl Yürütme	Öncüllerden sonuç çıkarmaktır.
Argüman	Bir görüşü doğrulamak veya güçlendirmek amacıyla ya da öncüllerden belli bir sonucun çıkarılmasıdır.

Öncül	Akıl yürütmeye sonucu desteklemek için öne sürülen gerekçelere verilen addır.
Sonuç (Önermesi)	Öncüllerle kanıtlanan önermeye verilen addır.
Tümdengelim	Genel bir yasa ya da yargıdan yola çıkarak özel birtakım sonuçlara ulaşmaktır.
Tümevarım	Gözlemlenen birçok olaydan hareketle bir genelleme ortaya koymaktır.
Analoji	Bazı yönlerden birbirine benzeyen şeylerin başka özellikler bakımından da benzer olacağını kabul etmektir.
Argümantasyon	Argüman oluşturma sürecine verilen addır.
Safsata	Bir düşüncüyü ortaya koyarken ya da anlamaya çalışırken yapılan yanlış çıkarımlardır. Akıl yürütme kurallarına uymamanın yanında anlam ve içerik bakımından yapılan hatalar nedeniyle ortaya çıkar.
Genelleştirme (Safsata)	Özel durumlardan, istisnai hâller için geçerli olan kurallardan genel ilkelere ve ifadelere sıçrama yanlıştır.
Kısır Döngü	Sonucun kendisinin veya bir kısmının önermelerin içinde bulunması durumudur.
Alakasız Sonuç	İddia edilen şeyle ilgisi olmayan bir sonuç çıkarılmasından doğan hatadır.
Niteliksel Adam Karalama	Bir kimsenin görüşlerinin yanlış olduğuna dair delil sunmak yerine, o kimsenin niteliklerine saldırarak reddetme veya karşı iddiada bulunmadır.
Sen de	Bir iddiaya cevap verme yerine, iddia sahibinin söyledikleri ile davranışlarının tutarlılık içinde olmadığı savıyla karşı iddiada bulunmadır.
İspatlama Mecburiyeti	Bir şeyin yanlışlığının ispatlanamamış olması nedeniyle doğru olduğunu ya da doğruluğunun ispatlanamamış olması nedeniyle yanlış olduğunu ileri sürmedir.
Yanlış Sebep	İki olayda yeterli delil olmaksızın birinin diğerinin meydana gelişine neden olduğu şeklindeki hatalı çıkarımdır.
Yetersiz Örnek	Bütünü temsil etmeyen bir örnek kullanılarak yapılan akıl yürütmedir.
Ortak Tutuma Başvurma	Öneriyi kabul ettirmek için bu önerinin büyük çoğunluğun ortak bir davranışı olduğu düşüncesine başvurarak doğru olduğunu iddia etmedir.
İmalı Soru	Soru soranın düşünceleri ile uyumlu sonuçlar ortaya çıkarmayı ve cevap vereni suçlu duruma düşürmeyi amaçlayan sorular sorulmasından doğan hatadır.

Hazırlayan : İlker ÜNSAL

İrrasyonel Otorite	Bir iddianın doğruluğunun konuyla ilgili otorite olmayan bir kişinin veya alan dışı bir uzmanın görüşlerine dayandırılarak savunulmasıdır.
Otoriteye Başvurma	Bir iddianın kabulü için bir otoriteye veya bu otoriteye duyulan saygıya, korkuya başvurulması durumudur.
Duygu Sömürüsü	Argümanı karşısındakine kabul ettirebilmek için onun acıma hissinden yararlanma durumudur.